שלא ניחנה להתחבע בעד אחד מגלגלין מכאן שנינתן להתחבע בעד אחד אינו דין שמגלגלין

אשכחן בודאי, ספק מנלן? תניא רשב"י אומר נאמרה שבועה בחרש ונאמרה שבועה בפנים מה שבועה האמורה בפנים עשה בה ספק כודאי אף שבועה האמורה בחרש עשה בה ספק כודאי **עד היכן** גלגול שבועה **אמר רב יהודה אמר רב** דא"ל **הישבע לי שאין עבדי אתה, הוא שמותי משמתינן ליה** (ו) **דתניא** (דקרא) **לחבירו: עבד יהא בנידוי, ממשר סמפג את הארבעים** *רשע **יורד עמו לחייו, אלא אמר אבא הישבע לי שלא נמכרת לי בעבד עברי, האי מעניתא מעלייתא היא, ממונא איתי ליה גביה? רבא למעמית** *דאמר רבא עבד עברי גופו קנוי, אי הכי היינו קרקע? מהו דתימא קרקע הוא דעבדי אינשי *דמזבני בצינעא אם איתא דזבין ליה ריה קא, האי אם איתא דזבין, קמ"ל: מתני' כל הנעשה דמים באחד כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין, כיצד, החליף שור בפרה או חמור בשור כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו: גמ' (חליפין) מאי ניהו מטבע *שמע מינה מטבע נעשה חליפין אמר רב יהודה הכי קאמר כל הנישום דמים באחד כיון**

שלא ניחנה להתחבע בעד אחד מגלגלין מכאן שנינתן להתחבע בעד אחד אינו דין שמגלגלין אשכחן בודאי, ספק מנלן? תניא רשב"י אומר נאמרה שבועה בחרש ונאמרה שבועה בפנים מה שבועה האמורה בפנים עשה בה ספק כודאי אף שבועה האמורה בחרש עשה בה ספק כודאי **עד היכן** גלגול שבועה **אמר רב יהודה אמר רב** דא"ל **הישבע לי שאין עבדי אתה, הוא שמותי משמתינן ליה** (ו) **דתניא** (דקרא) **לחבירו: עבד יהא בנידוי, ממשר סמפג את הארבעים** *רשע **יורד עמו לחייו, אלא אמר אבא הישבע לי שלא נמכרת לי בעבד עברי, האי מעניתא מעלייתא היא, ממונא איתי ליה גביה? רבא למעמית** *דאמר רבא עבד עברי גופו קנוי, אי הכי היינו קרקע? מהו דתימא קרקע הוא דעבדי אינשי *דמזבני בצינעא אם איתא דזבין ליה ריה קא, האי אם איתא דזבין, קמ"ל: מתני' כל הנעשה דמים באחד כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו: גמ' (חליפין) מאי ניהו מטבע *שמע מינה מטבע נעשה חליפין אמר רב יהודה הכי קאמר כל הנישום דמים באחד כיון

ספק מנלן. פי' בקונטרס' טעמא אמת כגון שבועת הפותפין והתריסין אחלוקו דתנן בפרק הנשבעין (שבועות דף מה. ושם) חלוקו התריסין והפותפין ליט יכול להשביעו וקתני נתחייב לו שבועה ממקום אחר מגלגלין עליו אם כלל תלמה ספק אם מגלגלין: **מנלן**. מי מק"ו לא דמי, דשבועה כל שבועתה ספק, וגלגול נמי ספק, ממון עיקר שבועתו ליט בתה אלא בטענת ודאי דכתיב (שמות כב) כי יתן איש, ושבועת הפותפין מקמת דרבנן היא מפום דמוכו בה היכילא כדאמר התם (שבועות דף מה:) וכיון דעיקר שבועת ממון ליתא אלא בטענת ודאי, גלגול דידיה נמי בטענת ודאי ולא בטענת ספק: **שבועה כפנים**. דשבועה שמשביעין אותה בעזרה: **עד היכן**. כתה של גלגול לגלגל דבר שאין נשבעין עליו: **דאמר ליה עבדי אתה**. לפי' זו מגלגלין אם יתחייב לו שבועה ממקום אחר ובמסקנא מפרש מאי רבותא מקרקע לאמר עד היכן: **פקורא לאחזורי עבד**. עבד כגנעי: **יהא בנידוי**. היו מנדין אותו שמזלזל ביראת כל כך לאף אם יזלזלו בו: **פופ אם פארנעים**. היו קוסמין מטת מרדות וניחא ליה אם מיתה: **רישע יורד עמו לחייו**. כלומר לזו אין ב"ד נזקקין אלא אם מותר לשמתו ואף למעט פרנסתו ולירד לאותנקו: **עמעה מעלייתא היא**. ובללא גלגול נמי אי הוה מודה במקלת או היה לו עד אחד היה חייב שבועה דטענת מטלטלין היא וו שמכבו פטורתו לא גרעינן ומתי רבותא דהאי מקחר גלגול שבועה: **גופו קנוי**. ואינה טענת מטלטלין: **מיינו קרקע**. והא תניא לה בתתני' דמגלגלין ומתי רבותא דיהודה לאמטועין גלגול עבדי אחה: **לית ליה קלא**. מפ"ה הכי בדמים כשקונין חפץ אחד והשתא ס"ל דמטבע אחת להמטועין כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו היכא דנתנו בתורת חליפין ולא בתורת דמים כשקונין חפץ אחד ב"ש ב"ה ס"ל דמטבע אחת להמטועין כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו רב ולוי פליגי פרק שלשה חיים (ב"מ דף מז.) לי חליפין בכליו של קונה או בכליו של מקנה דרב סובר בכליו של קונה ולוי סובר בכליו של מקנה ניחא שפיר לי גרסינן כיון שזכה זה נתחייב זה הקונה והכי גרסינן כיון שזכה זה דהייט המקנה שזכה במטבע של קונה נתחייב זה הקונה בחומטי חליפין שהם ברשות המקנה בכל מקום שהם ואם נאבדו יאבדו לו ואי ל"ג זה פי' הכי כיון שזכה זה קנה בחליפין כלומר כיון שזכה המקנה במטבע או בסובר של קונה נתחייב המקנה להשיב לקונה חליפיו ולא מלי הדר ביה וללוי דאמר בכליו של מקנה כלומר **שזכה** המקנה פרוטה לקונה לי גרס נתחייב זה לריך לומר כיון שזכה זה הקונה נתחייב זה דהייט המקנה להשיב לו חליפיו שאינו יכול לחזור בו ואי לא גרסינן זה הכי גרסינן כיון שזכה זה דהייט הקונה נתחייב הוא עלמו בחומטי חליפין כדפריטים (ו):

כיצד החליף שור בפרה או חמור בו'. לרב ניחא שפיר ומכי פירושא החליף הקונה שורו בעבור הפרה כדי לקנות הפרה ב"מ שהיה לבל לגוי קנה היאך יפרע לו החליף שור בפרה והלא גם השור וגם הפרה ניתן המקנה לקונה דתרוייהו של מקנה ולומר ר"י שים לפרע החליף המקנה את השור בהמחת קבלת הפרה שהקונה מקבלה היתה בעבור דבר שהוא נותן לו:

ש"ן מטבע נעשה חליפין. ולפ"ש שבתורת דמים ס"ל (ב"מ דף מד.) דמעות אין קונות אלא עלמן מסיכת המקח לבל מעות אין קונות אלא למיקס כמי שפרע כי הכיכיכו מיהא ניהליה בתורת קנין סודר נעשו חליפין וקנו כי סודר כדפרים בקונטרס ואם תאמר ומה טעם שמטבע נעשה חליפין למתן לאמר פירי לא עבדי חליפין אלא נעל דוקא דהא מטבע לאו כלי הוא ולומר דכיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו לאו מטבע כעין כלי ארלאו לאזלוה בתר זה ועוד לומר ר"י משום ארלאו לקול בו משקלות ועוד יש לומר דמה ארלאו להוליא ולקנות בו כל דבר מתכיון ליה כלי': **רבי** קאמר כל הנישום דמים באחד. פי' בקונטרס כל דבר שאם נתן לחבירו דמים באחד לריך לשומו בדמים דהייט כל המטלטלין בר ממטבע כיון שזכה זה כו' ואם נתנו בתורת חליפין נקנו חליפין לנוקח בשעה שמסך בעל המקח לח זה ואמטועין חורת חליפין במטלטלין ולמימר דאתע"ג דליתנהו כלי אלא מטלטלין

ו) [ועי' תוס' ב"מ מו. ד"ה כל]

תוס' ר"י הזקן בער אחד. דעידי קנוי צריך שיהי' שנים: בער. שמחייבו שבועה: אשכחן. עקר השבועה היא מצעת ברי מגלגל עליו כל מה שפשון עליו בברי והא מייתינן פמונא מק"ו דניתן ליתבע בעד א' ושבעת ברי היא: שמא מגלן. כשעיקר השבועה היא שמא בגון שבועת השומרים מנין שמגלגל עליו כל מה שיפשון עליו בברי. אבל מה שפשון בשמא אינו מגלגל עליו. ואע"ג דסשמ מגלגל עליה שלא שמתה ארוסה ושבעת שמא היא. שאני סומה שהרי עיקר מעלתה משביעין אותה בשעת שמא דהיינו אם שמתה בשוגה. זהן נמי היא דתנן בפ' כל השבועין הלקו השותפים אינו יכול להשביעו ניתחייב לו שבועה מסקום אחר מגלגל עליו את הכל והואיל שלא חלקו משביעין אותו השותפים שמא דשבועת מגלגלין עליו פעמים שמא הוא שמא אף לאחר שחלק אבל מעמת שמא שאין לה צד בעולם שיהיו נשבעים עליה אינה מגלגלה שלא יהא חבור הפסל מן העיקר. תרע דרבי פ' השואל. שואל אומר שכורה מתה ומשאל אמר אינו יודע פשור. משאיל אומר שאולה מתה ושוכר אומר שכורה מתה ישבע השוכר ששכורה מתה. אמאי מאי שפעון לא הודה לו. אפר עולא על ידי גלגול דאפר ליה אשתבע לי פיהא דכרכה מתה ומנו דאישתבע דכרכה מתה ישבע ליה דשכורה מתה. ואילו ברישא קתני פשור ואפאי לא משתבע ליה על ידי גלגול שהרי יכול להשביעו דשכורה מתה אלא לאו ש"מ דשעת שמא אינה מגולגלת בפנים. בעורה והשביע הבהן את האשה דשבועת סוטה בעורה היא: בחורץ. בב"ד שבועת ה' תהיה בין שניהם: ספק כודאי. כדפרישנא לגלגל ברי על כשעיקר השבועה היא שמא: משמתינן ליה. בלומר ב"ד היו חייבים לנדותו מיהו אם לא נידוהו אינו מנודה. דיהא בנידוי דקאפרי' לאו למימרא דיהא בנדוי מאליו דהשתא הוא דמנדה ליה פריה דהאי שמעתא אלא ב"ד היו מנדין אותו קאמר כשראין שעשה זה. והייט דקאמר שמתי משמתינן ליה. ושם דבבל דוכתא דקתני יהא בנדוי אינו בנדוי עד שינדוהו ב"ד שבדורו שראין שעשה כך וכך: יהא בנדוי. ב"ד היו מנדין אותו כדפרישנא: יורד. כלומר אין ב"ד נזקקין לו אלא מותר לו לצערו או לישהל אומנותו בטבט. ומסקבר דפעמא דהאי מילתא הוא שקורא לו עבד שאינו אסור אישור מופג את הארבעים. וקורא לו רשע שאינו אסור כלל בבית ישראל אין ב"ד נזקקין לו אלא האהל וכוצרא עליו שם שהוא רשע ונורם לו ו) שהוא רשע מפטנו ולא יתנו לו שום דבר להריחיה ויצערוהו בכל יכולתם שיש לבני אדם הכשרים להבדל מן הרשעים בשום עסק ולצערו אותם כפי היכולת. פ"ה יורד עמו עד לחייו. והא דאמרי' זאת אומרת ביייטו בדברים פשור. אינו רוצה לומר אלא מן המסמן האמור שם בשמעון הר"ש פי' יהא בנדוי ב"ד היו מנדין אותו שמזלזל בישראל כל כך אף הם יזלזלו בו. שיפוט את הארבעים קבא מכת מרדות וניחא ליה האי מנידוי. רשע יורד עמו עד לחייו לכלומר לזה אין ב"ד נזקקין אבל הוא מותר לשמאנו אף למעט פרנסתו ולירד לאומנותו: ממונא איתי ליה גביה ומאי איתא דאשכחתי'. נותו קנוי לו ונושו תובעו ולא מסתו. היינו קרקע ופשיטא דמגלגל דעבד הוי דומיא דקרקע: קלא איתי ליה ומראית ליה קלא שקר הוא שמשתון עליו ולא יגלגל קס"ל: כל הנעשה דמים באחר. קס"ד דהכי קאמר כל הנרגיל ניתן בדמי אחר והייטו מטבע: כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו. ועמדו החליפין ברשותו וכל האומנין עליו אם נתנו בתורת חליפין שזה קנה המטבע ועמד באחריותו. (הא') ונמחלק מהשור ואחר קנה השור ועמד

מקנה

נסיונות לדעות לשאול מה הייט גלגול טבועה

נועא כלי 3 דרכי טענות על קנין חליפין

מקנה

"הכי קאמר" ג' טעות טעונות לתקנת האיבא, תלוי מהן אליבא דאמקשי וחלק הר"ן להסקיר

מסורת הש"ס

ב"מ עח. כתובות ב. יומא סה. * אני לקמן לה. היינו קרקע דאמרא נמצא בא לגמסיל אחר רב יהודה

לעיל מח. ב"ק קיב:

ב"מ מו. שם כל הפוגע פ"ב

הגהות הב"ח

(ו) גמ' דתנן בקלח להחזירו עבד. ב"ב פ"ג דתניא ושין בתוס' פ' כסוי דף פז ע"ב ד"ה קח כתנו להחזיר דתלמיד חכם ותפ"ל ולהיכא מקמה:

*ליקוט ריש חזה לא ב"ב היינו דאמא מאלא

גליון הש"ם

גמ' רשע יורד. ע' תענית ד' ז ע"ב תד"ה מותר לקרותו: שם נחיו. ע' עירוכין ערך מי: